

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om försvarsmakten samt 13 och 34 § i lagen om Försvarshögskolan

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om försvarsmakten ändras. De regionala militärlänen ska dras in och deras uppgifter ska överföras till staberna för de operativa militärlänen och vissa regionalbyråer. De operativa militärlänen ska i fortsättningen benämnas militärlän.

Den reglering som gäller tillfällig rätt att använda fastigheter ska ändras så att man om användningen av en fastighet ska komma överens med fastighetens ägare eller innehavare. Om man inte kan nå en överenskommelse, ska försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller ledaren för en övning kunna besluta om att tillfälligt använda fastigheten. Försvarsmakten ska också kunna besluta om tillfällig användning av en fastighet, om försvarsmakten samtidigt behöver förfoga över ett vidsträckt område, som omfattar ett betydande antal fastigheter

eller om fastigheterna har ett betydande antal ägare eller innehavare. Beslutet ska då delges genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen. Ett sådant beslut om tillfällig användning av en fastighet ska kunna följas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten.

I lagen ska det dessutom införas nya bestämmelser om professorers och militärprofessorers uppgifter och tillsättande av dessa tjänster och om utnämning av militärprofessorer samt om militärprofessorernas avgångsålder.

Till lagen om Försvarshögskolan ska fogas ändringar gällande instruktionen och de behövliga bestämmelserna med hänvisning till lagen om försvarsmakten.

Avsikten är att lagarna ska träda i kraft vid ingången av år 2010.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV DET	3
1.1 Inledning	3
1.2 Tillfällig rätt att använda fastigheter	3
1.3 Organisatoriska förändringar	4
1.4 Professorernas och militärprofessorernas uppgifter samt tillsättning av tjänst.....	4
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	5
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
3.1 Ekonomiska konsekvenser	7
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	7
3.3 Konsekvenser med tanke på jämställdheten mellan könen.....	7
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	7
4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	7
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	7
DETALJMOTIVERING	9
1 Lagförslag	9
1.1 Lag om försvarsmakten.....	9
1.2 Lag om Försvarshögskolan	11
2 Närmare bestämmelser och föreskrifter	11
3 Ikraftträdande.....	12
4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	12
LAGFÖRSLAG	13
1. Lag om ändring av lagen om försvarsmakten	13
2. Lag om ändring av 13 och 34 § i lagen om Försvarshögskolan.....	15
BILAGOR	16
PARALLELLTEXT	16
1. Lag om ändring av lagen om försvarsmakten	16
2. Lag om ändring av 13 och 34 § i lagen om Försvarshögskolan.....	20
FÖRORDNINGSUTKAST	22
Republikens presidents förordning om ändring av republikens presidents förfordning om fördelningen av behörigheten i militära kommandomål	22
Republikens presidents förordning om ändring av 16 § i republikens presidents förfordning om militära grader, tjänstgöringsgrader och försvarsmaktens emblem	23
Statsrådets förordning om ändring av 2 § i statsrådets förordning om indelning av landet i militärlän och regionalbyråer	24
Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om försvarsmakten..	25

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av det

1.1 Inledning

Den nya lagen om försvarsmakten (551/2007) trädde i kraft den 1 januari 2008. Det var frågan om en totalrevidering av lagen om försvarsmakten från år 1974.

Försvarsministeriet tillsatte den 31 oktober 2008 ett projekt vars syfte var att följa hur den nya lagstiftningen fungerade och vilka verkningar den hade samt att komma med behövliga förslag till ändringar. I samband med detta samlades också information in om behoven att utveckla beredningen.

Den 7 november 2008 ordnades ett gemensamt möte där intressegrupperna hördes om frågor gällande verkställandet av och funktionen i fråga om värnpliktslagen (1438/2007), lagen om försvarsmakten och lagen om frivilligt försvar (556/2007).

Försvarsministeriet bad också om ett skriftligt utlåtande om verkställandet och funktionen hos lagen om försvarsmakten och de förordningar som utfärdats med stöd av den samt eventuella förslag till ändringar av författningarna.

Utgående från den respons som erhöles har lagen huvudsakligen fungerat väl. Några justeringsbehov har kommit fram i samband med att införandet av lagen övervakades.

1.2 Tillfällig rätt att använda fastigheter

När 14 § i lagen om försvarsmakten, vilken gäller tillfällig användning av en fastighet, bereddes var avsikten att försvarsmakten innan militära övningar inleds med ägaren eller innehavaren till en fastighet som stadigvarande används av någon annan än försvarsmakten avtalar om användningen av denna fastighet samt informerar invånare och markägare i omgivningen om den förestående övningen. Såsom det konstateras i förarbetet (RP 264/2006 rd, s. 27) var detta det verksamhetssätt som huvudstaben gav anvisningar om redan då lagen stiftades, och syftet var att iaktta detta också i fortsättningen.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 51/2006 rd) finns det en tungt vägande försvarsrelaterad samhällelig beställning på denna bestämmelse som är relevant med tanke på egendomsskyddet i 15 § i grundlagen. Mot bakgrund av de grundläggande fri- och rättigheterna utgör behovet av militära övningar och en höjning av försvarsberedskapen en acceptabel orsak att rucka på egendomsskyddet. Grundlagsutskottet förutsatte emellertid att fastighetens ägare eller innehavare bör ha rätt att söka ändring hos domstol i ett beslut som gäller tillfällig användning av en fastighet. På dessa grunder ingår i paragrafen rätt att söka ändring i ett beslut som gäller tillfällig användning av en fastighet.

Grundlagsutskottet konstaterade också i sitt utlåtande att beslut som under pågående militära övningar fattas om användningen av fastigheter enligt utskottet mycket väl kan karaktäriseras som faktisk förvaltningsverksamhet där överklagbara beslut normalt inte fattas i förvaltningsprocesslagens anda.

I försvarsutskottets betänkande underströks att i informationen till allmänheten om tillfällig användning av områden och fastigheter för försvarsmaktens övningar bör dialogen med ägarna och innehavarna till övningsområdena och övningsfastigheterna samt en massiv information vid rätt tidpunkt till invånarna i området ges högsta prioritet (FsUB 2/2006 rd).

När det redades ut hur lagen om försvarsmakten har verkställts har det visat sig att enligt försvarsmaktens direktiv har den främsta anvisningen vid tillfällig användning av fastigheter varit att man ska komma överens med fastighetens ägare eller innehavare. Detta har dock inte alltid lyckats, eftersom ägaren eller innehavaren inte har kunnat nås t.ex. för att denna bor utomlands eller för att man inte känner till ägaren eller innehavaren ens utgående från uppgifterna i fastighetsregistret. I praktiken har försvarsmakten planerat övningarna omsorgsfullt genom att på förhand bekanta sig med terrängen och kartlägga fastighetens ägare eller innehavare. Om det har varit fråga om en så stor övning att man har blivit tvungen att fatta ett förvalt-

ningsbeslut om tillfällig användning av en fastighet, har möten ordnats där markägarna har informerats om övningen.

Sedan beslutet har fattats har försvarsmakten sänt det för publicering i officiella tidningen och i en sådan dagstidning i vilken fastigheternas ägare kan antas bäst få information om den tillfälliga användningen av fastigheterna. Praxis har enligt försvarsmakten baserat sig på offentlig delgivning enligt 62 § i förvaltningslagen (434/2003).

I försvarsmaktens stadigvarande användning är fastigheter som har lösts in enligt lagen om inlösen av egendom för försvarsändamål (1301/1996). Enligt lagen i fråga anses inlösen av egendom ske för försvarsändamål när inlösen är nödvändig för att uppgifter som föreskrivs åligga försvarsmakten ska kunna fullgöras. När försvarsministeriet har börjat förbereda inlösen enligt nämnda lag, kan det interimistiskt för högst ett år förbjuda att egendomen används på ett sätt som kan äventyra ändamålet med inlösen. Försvarsministeriets beslut ska trots att ändring söks iakttas, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat. Om inlösen senare förfaller, har ägaren och innehavaren rätt till ersättning för den skada och olägenhet som förbudet har vållat honom eller henne.

Försvarsmakten har också ingått separata avtal om övningsanvändning av fastigheter som ägs av enskilda personer när övningsanvändningen är av bestående art. Härvid baserar sig försvarsmaktens rätt att använda fastigheten på ett avtalsförhållande. Om övningsanvändningen är långvarig och upprepas ofta, är det inte frågan om tillfällig användning av fastighet enligt 14 § i lagen om försvarsmakten.

En överenskommelse om tillfällig användning av en fastighet kan också vara muntlig. Enligt utredning från försvarsmakten har sådana anvisningar getts åtminstone inom armén.

Det föreslås att regleringen av tillfällig användning av fastigheter ska göras tydligare på så sätt att avtal med fastighetens ägare eller innehavare ska vara det första alternativet och om det ska föreskrivas direkt i lagen. Det föreslås att till lagen också ska fogas en bestämmelse om att när försvarsmakten på samma gång till sitt förfogande behöver ett

vidsträckt område, där det finns ett betydande antal fastigheter eller där fastigheterna har ett betydande antal ägare eller innehavare, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen besluta om användningen av fastigheten. Syftet är att bestämmelsen ska tillämpas främst i stora militära övningar, såsom vid försvarsmaktens huvudmanövrar. Ett beslut ska härvid kunna delges genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen. Ett beslut som gäller användning av en fastighet ska kunna följas trots att ändring har sökts i det, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställandet av det.

1.3 Organisatoriska förändringar

I statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2009 (SRR 11/2009 rd) sågs det att staberna för de regionala militärlänen omvandlas till regionalbyråer år 2010. För klargörande av försvarsmaktens organisation föreslås det i propositionen att de regionala militärlänen ska dras in. De regionala militärlärens uppgifter ska överföras på staberna för de operativa militärlänen och på vissa regionalbyråer. Samtidigt föreslås det att de operativa militärlänen i fortsättningen ska benämnas militärlän, eftersom det i fortsättningen bara ska finnas militärlän av ett slag.

1.4 Professorernas och militärprofessorernas uppgifter samt tillsättning av tjänst

Vid försvarsmakten finns för närvarande sju professorstjänster, en visstidstjänst för professor och en gemensam professur i fysiologi med Jyväskylä universitet. Professorstjänsterna är placerade vid Försvarshögskolan, som är en militärvetenskaplig högskola som tillhör försvarsmakten. Försvarshögskolan har till uppgift att främja militärvetenskaplig forskning och meddela militärvetenskaplig undervisning.

Försvarshögskolans personal innehar tjänster vid försvarsmakten. Vid Försvarshögskolan kan också finnas personal i arbetsavtalsförhållande.

Bestämmelser om tjänsterna vid försvarsmakten finns i lagen om försvarsmakten och

statsrådets förordning om försvarsmakten (1319/2007). Allmänna bestämmelser om tillsättandet av statens tjänster ingår i tjänstemannalagen (750/1994) och i tjänstemannaförordningen (971/1994) som meddelats med stöd av lagen. En professors-tjänst är en civil tjänst.

Professorstjänsternas uppgiftsområden är operationsfärdighet och taktik, ledning, militärpedagogik, strategi, krigshistoria, krigsteknik och krigsekonomi. Uppgiftsområdet för professorstjänsten på viss tid är rysk säkerhetspolitik.

Om de uppgifter som ankommer på försvarsmaktens professur finns ingen reglering på lag- eller förordningsnivå.

I sitt betänkande över regeringens proposition med förslag till lag om Försvarshögskolan och till vissa lagar med anknytning till den (FsUB 5/2008 rd) fäste försvarsutskottet uppmärksamhet på möjligheten för dem som innehar en militär tjänst att sköta en professur.

Också en officer kan utnämnas till en professorstjänst eller förordnas att sköta tjänsten som vikarie på viss tid. En officer får tjänstledigt från försvarsmakten för den tid professuren vid Försvarshögskolan varar och kan återträda i försvarsmaktens tjänst när professuren löper ut. De nuvarande bestämmelserna medger däremot inte att en officer direkt avgår med militärpension från en professur vid Försvarshögskolan. Detta ser utskottet som en brist.

Med stöd av 98 § i lagen om statens pensioner (1295/2006) bör en officer för att försäkra sig om sin militärpension tjänstgöra i en militär tjänst minst tre kalenderår innan han eller hon uppnår pensionsåldern. En professur vid Försvarshögskolan varar fem år. Om pensionsåldern för en officer är t.ex. 60 år, kan alla de som är intresserade av professuren inte söka den om de vill vara säkra på sin militärpension. Framför allt två professurer i rad blir en praktisk omöjlighet.

Utskottet ser vissa motstridigheter i att officerare uppmuntras att utbilda sig allt längre, men att de kan stöta på stora praktiska problem när de ska utnyttja sina fortsatta studier. En sådan policy minskar officerarnas intresse för att söka professorstjänster vid Försvarshögskolan.

I synnerhet områdena operationsfärdighet och taktik samt militärledning förutsätter också militärkunskaper. Det finns ingen direkt motsvarighet till operationsfärdighet och taktik vid de civila universiteten, såsom för militärteknik finns teknik och naturvetenskaper allmänt. På motsvarande sätt har militärledning mycket sådana kunskapskrav, vilkas förvärvande i praktiken lyckas endast vid Försvarshögskolan eller ett motsvarande militärvetenskapligt universitet.

Enligt 16 § 3 mom. i statsrådets förordning om försvarsmakten följs vid tillsättandet av en professorstjänst vad som föreskrivs i lagen om tillsättning av tjänster som professor och biträdande professor vid högskolor (856/1991). Tjänsteförslagsmyndighet är Försvarshögskolans forskningsråd.

Med stöd av 2 § i lagen om införande av universitetslagen (559/2009) upphävs nämnda lag om tillsättning av tjänster som professor och biträdande professor vid högskolor när den nya universitetslagen (558/2009) träder i kraft den 1 januari 2010. I samband med detta upphävs också en förordning med samma namn (1581/1991) som utfärdats med stöd av nämnda lag. Det att de nämnda författningarna upphävs orsakar ett behov att inbegripa grundregleringen om tillsättandet av professurer i den lagstiftning som gäller försvarsmakten och Försvarshögskolan.

Den reglering som gäller val av professor finns för närvarande i 33 § i den nya universitetslagen, där det också föreskrivs om professorns uppgifter och titel. Universitetets praxis gällande urvalsförfarandet och behörighetsvillkoren för uppgifterna får universitetet själv besluta om genom att om dem ska bestämmas i instruktionen.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att fortsättningsvis förbättra funktionen hos lagen om försvarsmakten och att undanröja de oklarheter i tolkningen som kommit fram.

Det föreslås att regleringen av tillfällig användning av fastigheter ska göras tydligare på så sätt att avtal med fastighetens ägare eller innehavare ska vara det första alternativet och om det ska föreskrivas direkt i lagen. Det

föreslås också att till lagen ska fogas en bestämmelse om att när försvarsmakten på samma gång behöver ett vidsträckt område, där det finns ett betydande antal fastigheter eller där fastigheterna har ett betydande antal ägare eller innehavare, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen besluta om användningen av fastigheten. Ett beslut ska härvid kunna delges genom officiell delgivning enligt förvaltningslagen. Ett beslut som gäller användning av en fastighet ska kunna följas trots att ändring har sökts i det, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställandet av det.

De regionala militärlänen ska dras in. De regionala militärlänens uppgifter ska överföras till staberna för de operativa militärlänen och till vissa regionalbyråer. Samtidigt föreslås det att de operativa militärlänen i fortsättningen ska benämnas militärlän.

Syftet med propositionen är dessutom att grundbestämmelser om professors och militärprofessorns uppgifter och om förfarandet för tjänstetillsättning samt om militärprofessorns avgångsålder ska inbegripas i lagen om försvarsmakten.

Professorn och militärprofessorn ska bedriva och leda vetenskaplig forskning, meddela därpå grundad undervisning och följa vetenskapens utveckling samt samverka med det övriga samhället och delta i internationellt samarbete inom sitt område.

Vid försvarsmakten ska skapas möjlighet att grunda nya militärprofessorer, som ska vara både officerstjänster och militära tjänster. Av dem som utnämns till en militär tjänst vid försvarsmakten krävs att de har fullgjort värnplikt i vapentjänst eller frivillig militärtjänst för kvinnor vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet i Finland och att de till sin hälsa och fysiska kondition är lämpliga för tjänsten (37 § i lagen om försvarsmakten). Med stöd av 7 § (281/2000) i statsjämsstemannalagen kan till en tjänst vid försvarsministeriet, försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet utnämnas endast en finsk medborgare.

Omvandling av professorer till militärprofessorer är ändamålsenlig endast i fråga om uppgiftsområdena operationsfärdighet och taktik samt eventuellt ledning. Dessa upp-

giftsområden förutsätter militär sakkunskap och de har betydelse också vid verksamheten under krigstid. Försvarsministeriet fattar beslut om inrättandet av en militärprofessur eller vid behov om att omvandla en professur till en militärprofessur med stöd av 3 § 2 mom. 10 punkten i statstjänstemannaförordningen.

Centrala i urvalsförandet till professor och militärprofessor är öppen ansökan och en bedömning som utförs av jämbördiga. I regel ska en professur och en militärprofessur ledigförklaras offentligt. Förfarandet motsvarar nuläget. I lagen ska också tas in en bestämmelse om ett kallelseförfarande. I ett sådant ledigförklaras tjänsten inte. Kallelseförfarandet är enklare och snabbare än ansökningsförfarandet, men det garanterar inte lika stor öppenhet och möjliggör inte bedömning eller jämförelse mellan meriterade sökande som är intresserade av tjänsten. En professur och en militärprofessur ska kunna tillsättas genom kallelse utan att de ledigförklaras när någon som är meriterad kan kallas till professuren eller när den ska tillsättas för viss tid. Kallelseförfarandet är mera typiskt när en militärprofessur tillsätts. Till en professur ska genom kallelse kunna utses endast den som obestriddligen uppfyller behörighetsvillkoren. Närmare bestämmelser om förfarandet för tillsättning av en professur och en militärprofessur ska finnas i Försvarshögskolans instruktion.

Vidare föreslås det att i lagen om försvarsmakten ska tas in en bestämmelse om ett förfarande med sakkunniga som ska ingå i tillsättandet av professur och militärprofessur. Utlåtande om behörigheten och meriterna hos den sökande och hos dem som kallas till en professur ska begäras hos minst två sakkunniga före tillsättningen när en person väljs till en professur eller ett tjänsteförhållande som gäller viss tid som är minst två år. I Försvarshögskolans instruktion ska bestämmas om val av sakkunniga samt om deras verksamhet och uppgifter.

En militärprofessor ska utnämnas av republikens president på föredragning av kommandören för försvarsmakten. Professorns avgångsålder föreslås bli 60 år.

Till lagen om Försvarshögskolan ska fogas de bestämmelser med hänvisningar till lagen om försvarsmakten som behövs.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Indragningen av de regionala militärlänen och överföringen av deras uppgifter på de nuvarande operativa militärlänen och vissa regionalbyråer orsakar inga betydande ekonomiska kostnader. Ändringen orsakar t.ex. inga behov av byggande och därmed kommer hyreskostnaderna inte att öka.

De regionala militärlänen har i detta nu totalt 59 uppgifter. Antalet uppgifter för den personal som är föremål för ändringen är 16. De nuvarande visstidsarbetsförhållandena avslutas när deras tid löper ut. Personal överförs också till andra förvaltningsenheter än regionalbyråerna vid försvarsmakten.

Förtydligandet av bestämmelsen om tillfällig användning av fastigheter samt de föreslagna bestämmelserna om professors och militärprofessors uppgifter och tillsättande av tjänst har inga betydande ekonomiska konsekvenser.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

De regionala militärlänen och deras staber, dvs staben för Österbottens militärlän som är belägen i Vasa, staben för Savolax-Karelen militärlän som är belägen i Kuopio och staben för Lapplands militärlän som är belägen i Rovaniemi, dras in den 31 december 2009.

De nuvarande regionala militärlänens uppgifter fördelas på staberna för de operativa militärlänen och de regionalbyråer som är belägna inom de regionala militärlänens områden på så sätt att regionalbyråernas uppgifter, dvs främst värnpliktsärenden, som sådana överförs på regionalbyråerna i Österbotten, Norra Savolax och Lappland och de regionala militärlänens stabers övriga uppgifter på staberna för de operativa militärlänen. Övriga uppgifter är t.ex. bevakning och operativ planering.

I praktiken dras regionalbyråerna i Österbotten, Norra Savolax och Lappland in och grundas på nytt. Detta beror på att den nuva-

rande personalen i de regionala militärlänen och i regionalbyråerna ska behandlas jämlikt när det gäller att fördela nya uppgifter för regionalbyråerna, de uppgifter som övergår från de regionala militärlänen och regionalbyråns nuvarande uppgifter.

Indragningen av de regionala militärlänen och överföringen av deras uppgifter har inga språkliga konsekvenser.

För genomförandet av förfarandet för tillsättning av professurerna ska huvudstaben och Försvarshögskolan fortsättningsvis svara såsom också för närvarande. I propositionen föreslås inte att några nya förvaltningsorgan ska inrättas vid Försvarshögskolan. Genomförandet av förslagen förutsätter inte heller att nya tjänster tillsätts. Propositionen orsakar inga ändringar i uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna.

3.3 Konsekvenser med tanke på jämställdheten mellan könen

Försvarshögskolans forsknings- och undervisningspersonal är i regel män. Ingen kvinna har avlagt doktorsexamen inom militärvetenskapernas område. Vid Försvarshögskolan finns inga kvinnliga professorer, men professurerna har också sökts av kvinnor.

Omvandlingen begränsar också kvinnors möjlighet att söka sig till de uppgiftsområden på vilka en militärprofessur ska inrättas, eftersom tjänsten förutsätter att militärtjänstgöring har fullgjorts och att övriga behörighetsvillkor för en officer uppfylls.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid försvarsministeriet.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Regeringens proposition har sänts på remiss till justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, staben för gränsbevakningsväsendet, huvudstaben, Försvarshögskolan, Finlands universitetsrektors råd,

Professorsförbundet, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL, Löntagarorganisationen Pardia, Kadettitoverikunta ry och Finlands studentkårers förbund.

I utlåtandena ansågs det ändamålsenligt att de bestämmelser som tillämpas på professorerna vid universiteten också ska gälla Försvarshögskolan. JUKO, Professorsförbundet, Försvarshögskolan och Finlands universitetsrektorers råd anförde att det också i Försvarshögskolan borde vara möjligt att i vissa specialfall ha professorer också i arbetsavtalsförhållande.

JUKO anförde i sitt utlåtande att det också för en person i en militär tjänst bör vara möjligt att sköta en professur utgående från den militära tjänsten. Utöver en traditionell professur kan det ses ett behov av professursuppgifter i arbetsavtalsförhållande och professursuppgifter med militärbakgrund. Sålunda kunde också en officer som gått i pension från en militär tjänst sköta en professur. Professorsförbundet ägnade uppmärksamhet åt att utöver professurer kan man vid Försvarshögskolan se ett behov av professurer med militärbakgrund. Försvarshögskolan an-

såg det viktigt att det föreskrivs om militärprofessorer på lagnivå.

Finlands universitetsrektorers råd anförde att det skulle övervägas att till 38 a § i lagen om försvarsmakten ska fogas en bestämmelse som motsvarar 33 § 4 mom. i universitetslagen om att Försvarshögskolan kan bevilja en person i dess tjänst rätten att använda professorstitel. Professorsförbundet betonade att både innehavaren av en professur och den som får en professorstitel alltid ska uppfylla behörighetsvillkoren för en professor.

För att möjliggöra utbyte av forskare och lärare mellan militära läroinrättningar som hör till universitet och försvarsmakter i olika länder föreslog Försvarshögskolan i sitt utlåtande att till en gästande tjänst eller uppgift som lärare och forskare på viss tid bör kunna utnämnas också någon med annan nationalitet än en finsk medborgare. Dessutom föreslog Försvarshögskolan att lagen om Försvarshögskolan ska kompletteras med reglering som gäller docenters uppgifter, behörighetskrav och val.

De synpunkter som framfördes i utlåtandena har beaktats när propositionen färdigställdes.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om försvarsmakten

14 §. Tillfällig rätt att använda fastigheter. När lagen stiftades var syftet, på det sätt som beskrivs i de allmänna motiveringarna, att det främsta alternativet bör vara ett avtal mellan försvarsmakten och fastighetens ägare eller innehavare och att ett förvaltningsbeslut ska användas när man inte kan ingå ett avtal, t.ex. för att fastighetens ägare eller innehavare inte kan nås eller det av något annat skäl inte är möjligt att åstadkomma ett avtal. För klarhetens skull föreslås det att om detta ska föreskrivas direkt i lagens 14 § 3 mom.

Rätten att använda fastigheter har i den nuvarande paragrafen bundits till ett krav på att detta är absolut nödvändigt med tanke på att försvarsmakten ska kunna genomföra militära övningar eller höja rikets försvarsberedskap. Vidare begränsas nyttjanderätten av dess tillfälliga karaktär samt av en proportionalitetsprincip med avseende på olägenhet eller skada som fastighetens ägare eller innehavare förorsakas. Därmed är nyttjanderätten beroende av nödvändighetsprövning, samt begränsad både tidsmässigt och i förhållande till den olägenhet och skada den medför.

Den bestämmelse som föreslås nu är avsedd att bli tillämplad så att man alltid försöker ta reda på ägaren eller innehavaren till den fastighet som ska användas tillfälligt och komma överens med denna muntligen eller skriftligen om tillfällig användning av fastigheten.

Enligt 3 § i förvaltningslagen avses vid tillämpning av förvaltningslagen med förvaltningsavtal ett avtal som hör till myndighetens behörighet och gäller skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift eller ett avtal som sammanhänger med utövning av offentlig makt. När ett förvaltningsavtal ingås ska grunderna för god förvaltning iakttas och rättigheterna för dem som berörs av det ärende som avtalet gäller samt deras möjligheter att påverka avtalets innehåll tryggas tillräckligt vid beredningen.

Tillfällig användning av en fastighet är i enlighet med det som beskrivs i det tidigare förarbetet (RP 264/2006 rd, s. 27) en förutsättning för att försvarsmakten ska kunna genomföra sina lagstadgade uppgifter. Enligt det gällande 4 momentet får den som är missnöjd med ersättningarna för användningen av fastigheten söka ändring i ersättningsbeslutet enligt förvaltningsprocesslagen. Avtalet ska alltså till sin art vara ett sådant förvaltningsavtal som avses i 3 § i förvaltningslagen. Det har ansetts att i förvaltningsavtalet också kan inbegripas privaträttsliga avtalsvillkor.

I de fall där man inte kan åstadkomma ett avtal med ägaren eller innehavaren, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen fatta ett förvaltningsbeslut enligt det nuvarande 3 momentet om att använda fastigheten. Beslutet ska kunna fattas t.ex. i sådana situationer där ägaren eller innehavaren inte går med på ett avtal eller där det visar sig omöjligt att få reda på ägaren eller innehavaren t.ex. på grund av brister i uppgifterna i fastighetsregistret.

För stora militära övningar, dvs främst försvarsmaktens huvudmanövrar, ska till paragrafen fogas ett nytt 4 moment. Om försvarsmakten på samma gång till sitt förfogande behöver få ett vidsträckt område som till exempel innefattar flera kommuner och där det finns ett betydande antal fastigheter eller om fastigheterna har ett betydande antal ägare eller innehavare, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller ledaren för övningen besluta om att använda fastigheten. Beslutet ska härvid kunna delges genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen (434/2003). Det ska vara frågan om en undantagsbestämmelse, som i första hand ska tillämpas endast för försvarsmaktens huvudmanövrar. Enligt uppgift från försvarsmakten kan fastigheterna eller deras ägare eller innehavare i dessa fall vara till och med tusentals.

Offentlig delgivning ska kunna genomföras så att försvarsmakten offentliggör information om ett beslut som gäller tillfällig användning av fastigheter till exempel i offici-

ella tidningen och i lämpliga dagstidningar. Som bilaga till beslutet kan finnas en karta på vilken de områden som ska användas har märkts ut. Beslutet ska finnas till påseende till exempel i försvarsmaktens verksamhetslokaler. Informerandet ska kunna effektiveras också genom att beslutet sätts ut på internet.

Utöver åstadkommandet av ett avtal är det särskilt viktigt att det i tillräckligt god tid och effektivt informeras om militära övningar. Vid informerandet kan man använda till exempel informationsmöten, riksomfattande och regionala tidningar, elektroniska medier samt internet. Informerandet ska ombesörjas oberoende av på vilken grund fastigheterna är i försvarsmaktens tillfälliga användning. Förutom för fastigheternas ägare och innehavare måste tillräcklig information tryggas också för bl.a. dem som bor i den närmaste omgivningen.

Ett beslut som gäller användning av en fastighet ska kunna följas trots att ändring har sökts, för att genomförandet av en stor militär övning inte ska förhindras till exempel till följd av en inlämnad besvärsskrift. I praktiken har det förekommit situationer där ägarförhållandena till områdena är sådana att det är nödvändigt att använda varje fastighet på området för att genomföra en militär övning. Med tanke på rättsskyddet för den som söker ändring ska förvaltningsdomstolen enligt prövning kunna förbjuda verkställandet.

Twister som gäller förvaltningsavtal behandlas enligt 69 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996) av förvaltningsdomstolarna, och på deras beslut kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Eftersom enskilda personer inte alltid känner till förvaltningstvisteförfarandet och dess tillämpningsområde, fogas till 5 momentet en informativ bestämmelse i denna sak, enligt vilken en tvist som gäller ett avtal om användning av en fastighet behandlas som ett förvaltningstvistemål i förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Motsvarande bestämmelse finns till exempel i 57 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) och i 5 § i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (713/2000).

28 §. Regional- och lokalförvaltning samt landskapstrupper. Enligt nuvarande 28 § 1 mom. i lagen om försvarsmakten är landet indelat i militärlän. Staben för ett operativt militärlän är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under arméstaben. Staben för ett regionalt militärlän och en regionalbyrå är regionala förvaltningsmyndigheter som lyder under staben för ett operativt militärlän. I fråga om indelningen av landet i militärlän och regionalbyråer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

I statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2009 (SRR 11/2009 rd) dras riktlinjer upp om att staberna för de regionala militärlänen ska ändras till regionalbyråer fram till år 2010. Enligt statsrådets förordning om indelning av landet i militärlän och regionalbyråer (961/2007) är de regionala militärlänen Österbottens militärlän, som omfattar verksamhetsområdet för Österbottens regionalbyrå, Savolax-Karelens militärlän, som omfattar verksamhetsområdet för Norra Savolax regionalbyrå samt Lapplands militärlän, som omfattar verksamhetsområdet för Lapplands regionalbyrå.

För att göra försvarsmaktens organisation klarare föreslås det i paragrafen att de regionala militärlänen dras in. Samtidigt föreslås det att de resterande nuvarande operativa militärlänen ska benämnas militärlän, eftersom det i fortsättningen bara ska finnas militärlän av ett slag.

Till följd av ändringen bör också 2 § i statsrådets förordning om indelning av landet i militärlän och regionalbyråer, 16 § i republikens presidents förordning om militära grader, tjänstgöringsgrader och försvarsmaktens emblem (1490/2007) och republikens presidents förordning om fördelningen av behörigheten i militära kommandomål (1089/2007) ändras. De ändrade förordningarna ska träda i kraft samtidigt som de ändrade lagar som föreslås i denna proposition.

De regionala militärlänens uppgifter ska överföras på de nuvarande staberna för de operativa militärlänen samt på Österbottens regionalbyrå, Norra Savolax regionalbyrå och Lapplands regionalbyrå.

De uppgifter som överförs på staberna för militärlänen anknyter till exempel till bevakning och operativ planering. De uppgifter

som överförs på regionalbyråerna är värnpliktsärenden.

I praktiken dras Österbottens, Norra Savolax och Lapplands regionalbyråer in och grundas på nytt. Detta beror på att den personal som för närvarande finns i de regionala militärlänen och i regionalbyråerna ska behandlas lika vid fördelningen av de nya uppgifter som regionalbyråerna får, de uppgifter som överförs från de regionala militärlänen och regionalbyråns nuvarande uppgifter.

38 §. Utnämning till tjänst och förordnande till en uppgift. Enligt 128 § 2 mom. i grundlagen utnämner republikens president officerarna vid försvarsmakten. Den nya militärprofessuren ska vara en officerstjänst. Om detta ska föreskrivas i förordningen om försvarsmakten. Professorns och militärprofessorns uppgifter är de högsta vetenskapliga uppgifterna vid Försvarshögskolan. Det föreslås att till paragrafens 2 mom. ska fogas en bestämmelse om att presidenten som ett militärt utnämningsärende ska besluta om utnämning av en militärprofessor. Presidenten ska fatta beslutet på föredragning av kommandören för försvarsmakten. Försvarsministern har härvid rätt att vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken, vilket är viktigt också därför att försvarsministern utnämner övriga professorer.

38 a §. Professorers och militärprofessorers uppgifter samt tjänstetillsättning. Det föreslås att i paragrafen ska inbegripas en grundreglering om professorns och militärprofessorns uppgifter och valet av dem, motsvarande den som finns i universitetslagen.

Professorn och militärprofessorn ska bedriva och leda vetenskaplig forskning, meddela därpå grundad undervisning och följa vetenskapens utveckling samt samverka med det övriga samhället och delta i internationellt samarbete inom sitt område.

En professur och en militärprofessur ska ledigförklaras offentligt. Huvudstaben ledigförklarar tjänsterna. En professur och en militärprofessur kan tillsättas genom kallelse utan att den ledigförklaras, när någon som är meriterad kan kallas till professuren eller när den ska tillsättas för viss tid. Till en professur kan genom kallelse utses endast den som obestriddligen uppfyller behörighetsvillkoren.

Utlåtande om behörigheten och meriter hos de sökande och hos dem som kallas till en professur ska begäras hos minst två sakkunniga före tillsättningen när en person väljs till en professur eller ett tjänsteförhållande som gäller viss tid, minst två år. I fråga om de sakkunniga ska bestämmelserna om jäv i 27–29 § i förvaltningslagen (434/2003) tillämpas. I Försvarshögskolans instruktion bestäms om val av sakkunniga samt om deras verksamhet och uppgifter.

Närmare bestämmelser om förfarandet för tillsättning av en professur och en militärprofessur finns i Försvarshögskolans instruktion.

47 §. Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern. Avgångsåldern för en militärprofessor ska vara 60 år. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. 2 punkt, där det föreskrivs om de militära tjänster som har en avgångsålder på 60 år, ska fogas militärprofessor.

1.2 Lag om Försvarshögskolan

13 §. Personal. I informationshänseende föreslås det att till paragrafen ska fogas en bestämmelse om att om professorns uppgifter och om förfarandet vid tillsättandet av en professur föreskrivs särskilt. Med detta avses den nya 38 a § som föreslås bli inbegripen i lagen om försvarsmakten.

34 §. Instruktion och arbetsordning. I 1 mom. föreskrivs om de frågor som ska ingå i instruktionen. Det föreslås att till de frågor om vilka ska bestämmas i instruktionen ska fogas förfarandet för tillsättandet av en professur och val av de sakkunniga som avses i 38 § i lagen om försvarsmakten samt deras verksamhet och uppgifter. Grundbestämmelsen om professorns uppgifter och om tillsättning av en tjänst ska ingå i lagen om försvarsmakten.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Till följd av propositionen bör 2 § i statsrådets förordning om indelning av landet i militärlän och regionalbyråer, 16 § 6 mom. i republikens presidents förordning om militära grader, tjänstgöringsgrader och försvarsmaktens emblem (1490/2007) och republikens

presidents förordning om fördelningen av behörigheten i militära kommandomål (1089/2007) ändras. Ändringsbehoven beror på att de regionala militärlänen dras in och på att de operativa militärlänen i fortsättningen ska benämnas militärlän.

Till förteckningen över försvarsmaktens tjänster i 7 § i statsrådets förordning om försvarsmakten ska fogas militärprofessor, som ska vara en officerstjänst och en militär tjänst. De särskilda behörighetsvillkoren för en militärprofessor ska fogas till 12 § i förordningen. Till 14 § ska fogas en bestämmelse om att den som får titeln professor ska förutsättas uppfylla behörighetsvillkoren för en professur. I 16 §, där det föreskrivs om ledigförklarande av tjänst, är det ändamålsenligt att ta in en hänvisning till den 38 a § som föreslås i lagen om försvarsmakten, och i vilken det föreskrivs om ledigförklarande av en professur.

3 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna ska träda i kraft vid ingången av år 2010.

I det första lagförslaget ingår en övergångsbestämmelse. På ett förfarande för tillsättning av en professur, som pågår när lagarna träder i kraft, tillämpas de bestämmelser som gällde när lagarna trädde i kraft.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Förslaget hänför sig till det egendomsskydd om vilket föreskrivs i 15 § i grundlagen. Enligt grundlagsutskottet (GrUU 51/2006 rd) finns det en tungt vägande försvarsrelaterad samhällelig beställning på denna bestämmelse som är relevant med tanke på egendomsskyddet i 15 § i grundlagen. Mot bakgrund av de grundläggande fri- och rättigheterna utgör behovet av militära övningar och en höjning av försvarsberedskapen en acceptabel orsak att rucka på egendomsskyddet.

Egendomsskyddet försöker man förstärka genom att betona att avtal ska ingås om tillfällig användning av fastigheterna på så sätt att om detta föreskrivs direkt i lag. För närvarande ingår detta omnämmande i förarbetet

till lagen om försvarsmakten. Det föreslås också att till lagen ska fogas en bestämmelse om att när försvarsmakten på samma gång till sitt förfogande behöver få ett vidsträckt område, på vilket det finns ett betydande antal fastigheter eller där fastigheterna har ett betydande antal ägare eller innehavare, ska försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen också kunna besluta om att använda fastigheten. Syftet är att bestämmelsen ska tillämpas endast vid mycket stora militära övningar, såsom huvudmanövrar. Ett beslut ska härvid kunna delges genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen.

I ett förvaltningsbeslut som gäller tillfällig användning av en fastighet har var och en enligt 21 § 1 mom. i grundlagen rätt att söka ändring. Enligt vad som föreslås ska beslutet kunna följas trots att ändring har sökts. En ändringssökandes rättsskydd ska garanteras på så sätt att förvaltningsdomstolen enligt prövning ska kunna förbjuda att beslutet verkställs.

Indragningen av de regionala militärlänen ändrar inte på det faktum att i 3 kapitlet i lagen om försvarsmakten fortsättningsvis ska föreskrivas i enlighet med 119 § i grundlagen bl.a. om grunderna för regionalförvaltningen.

Inrättandet av en militärprofessur anses inte vara problematiskt med tanke på 6 § i grundlagen som gäller jämlikhet. Om avgångsåldern för en militärprofessor ska enligt vad som föreslås föreskrivas i 47 § i lagen om försvarsmakten. Bestämmelsen i 80 § 1 mom. i grundlagen om området för lag täcker enligt ett uttryckligt omnämmande i grundlagsmotiven och utskottets tidigare yttranden också grunderna för tjänstemännens rättsliga ställning (GrUU 51/2006 rd). Grundlagsutskottet har ansett att det inte går att föreskriva om en obligatorisk avgångsålder annat än genom uttryckliga bestämmelser som uppfyller de allmänna villkoren för begränsningar i fråga om grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 60/2002 rd, s. 5).

På de grunder som anförs här kan de föreslagna lagarna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av lagen om försvarsmakten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 11 maj 2007 om försvarsmakten (551/2007) 14 §, 28 § 1 mom., 38 § 2 mom. och 47 § 1 mom. 2 punkten, samt
fogas till lagen en ny 38 a § som följer:

14 §

Tillfällig rätt att använda fastigheter

Försvarsmakten har rätt att tillfälligt använda andra fastigheter än fastigheter som stadigvarande används av försvarsmakten, om det är nödvändigt med tanke på militär övningsverksamhet eller en höjning av försvarsberedskapen. Försvarsmakten får dock inte orsaka egendom onödig olägenhet eller skada.

Försvarsmakten har dock inte rätt att använda bostadshus eller därtill hörande gårdsplaner och trädgårdar, odlingsmark före skörden eller försöksfält inom jord- och skogsbruket.

I fråga om försvarsmaktens användning av fastigheter enligt 1 mom. ska det ingås en muntlig eller skriftlig överenskommelse med fastighetens ägare eller innehavare. Om någon överenskommelse inte kan nås, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen besluta om användningen av fastigheten.

Om försvarsmakten på en och samma gång till sitt förfogande behöver få ett vidsträckt område, på vilket finns ett betydande antal fastigheter eller fastigheter med ett betydande antal ägare eller innehavare, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen besluta om användningen av fastigheterna. Beslutet kan då delges genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen (434/2003).

För skada som användningen av en fastighet orsakat betalas ersättning enligt gängse pris till fastighetens ägare eller innehavare. Ändring i ett ersättningsbeslut och i ett beslut

som gäller rätt att använda fastigheter får sökas genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Oavsett överklagande ska den del av ersättningen som är ostridig utan dröjsmål betalas till den ersättningsberättigade. Ett beslut som gäller användning av en fastighet kan iakttas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten. En tvist som gäller en överenskommelse om användning av en fastighet behandlas som ett förvaltningstvistemål i förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

28 §

Regional- och lokalförvaltning samt landskapstrupper

Landet är indelat i militärlän. Staben för ett militärlän är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under arméstaben. En regionalbyrå är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under staben för ett militärlän. I fråga om indelningen av landet i militärlän och regionalbyråer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

38 §

Utnämning till tjänst och förordnande till en uppgift

Presidenten beslutar som militärt utnämningssärende om utnämning av andra än i 1 mom. avsedda officerare och av militärprofessor och om förordnande av en officer till uppgiften som adjutant för republikens president. Presidenten fattar beslut i militära utnämningssärenden på föredragning av kommandören för försvarsmakten. Besluten kontrasigneras av kommandören för försvarsmakten. När ett sådant ärende föredras för presidenten har försvarsministern rätt att vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken.

38 a §

Professorers och militärprofessorers uppgifter och tjänstetillsättning

En professor och en militärprofessor ska bedriva och leda vetenskaplig forskning, meddela därpå grundad undervisning och följa vetenskapens utveckling samt samverka med det övriga samhället och delta i internationellt samarbete inom sitt område.

En professur och en militärprofessur ska ledigförklaras offentligt. En professur och en militärprofessur kan tillsättas genom kallelse utan att den ledigförklaras, när någon som är meriterad kan kallas till professuren eller när den ska tillsättas på viss tid. Till en professur kan genom kallelse utses endast den som obestriddligen uppfyller behörighetsvillkoren.

Utlåtande om behörigheten och meriter hos de sökande och hos dem som kallas till en

professur ska begäras hos minst två sakkunniga före tillsättning, om en person utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid, minst två år. I fråga om de sakkunniga ska bestämmelserna om jäv i 27—29 § i förvaltningslagen tillämpas. I Försvarshögskolans instruktion bestäms det om val av sakkunniga samt om deras verksamhet och uppgifter.

Närmare bestämmelser om förfarandet för tillsättning av en professur och en militärprofessur finns i Försvarshögskolans instruktion.

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern för en tjänsteman i militär tjänst är

2) 60 år för chefen för huvudstaben samt i tjänsterna som general, amiral, överste och kommodor samt militärprofessor och, enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet, för tjänstemän i därmed jämställbara andra militära tjänster; i uppgifter som kräver flygarutbildning är avgångsåldern likväl 55 år i en tjänst som general och 52 år i en tjänst som överste, samt

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ett förfarande för tillsättande av en professur, som pågår när denna lag träder i kraft, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 13 och 34 § i lagen om Försvarshögskolan**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2008 om Försvarshögskolan (1121/2008) 13 § och 34 §
1 mom. som följer:

13 §

Personal

Försvarshögskolans personal innehar tjänster vid försvarsmakten. Vid Försvarshögskolan kan det också finnas personal i arbetsavtalsförhållande. I fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna föreskrivs särskilt.

Bestämmelser om professorers och militärprofessorers uppgifter och om förfarandet för tillsättning av professorer och militärprofessorer finns i lagen om försvarsmakten.

34 §

Instruktion och arbetsordning

Utöver vad som föreskrivs i 9 § 2 mom. och i lagen om försvarsmakten ingår bestämmelser om förfarandet för tillsättning av

professorer och militärprofessorer vid Försvarshögskolan, om val av de sakkunniga som avses i 38 § i lagen om försvarsmakten och om deras verksamhet och uppgift, om ordnandet av undervisning, förfarandet för val av studerande, bedömning av studerande och vid behov också om andra studiefrågor i instruktionen som fastställs av kommandören för försvarsmakten. I fråga om behörighet att i instruktionen utfärda närmare bestämmelser om styrningen av den militärvetenskapliga undervisning som meddelas någon annanstans än vid Försvarshögskolan föreskrivs i 10 § 1 mom.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 16 oktober 2009

Republikens President**TARJA HALONEN**Försvarsminister *Jyri Häkämies*

1.

Lag**om ändring av lagen om försvarsmakten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 11 maj 2007 om försvarsmakten (551/2007) 14 §, 28 § 1 mom., 38 § 2 mom. och 47 § 1 mom. 2 punkten samt
fogas till lagen en ny 38 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

14 §

14 §

*Tillfällig rätt att använda fastigheter**Tillfällig rätt att använda fastigheter*

Försvarsmakten har rätt att tillfälligt använda andra fastigheter än fastigheter som stadigvarande används av försvarsmakten, om det är nödvändigt med tanke på militär övningsverksamhet eller en höjning av försvarsberedskapen. Försvarsmakten får dock inte orsaka egendom onödigt olägenhet eller skada.

Försvarsmakten har dock inte rätt att använda bostadshus eller därtill hörande gårdsplaner och trädgårdar, odlingsmark före skörden eller försöksfält inom jord- och skogsbruket.

Beslut om *att* försvarsmakten får använda en fastighet som avses i 1 mom. fattas av försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndigheter eller av den som leder övningen.

Försvarsmakten har rätt att tillfälligt använda andra fastigheter än fastigheter som stadigvarande används av försvarsmakten, om det är nödvändigt med tanke på militär övningsverksamhet eller en höjning av försvarsberedskapen. Försvarsmakten får dock inte orsaka egendom onödig olägenhet eller skada.

Försvarsmakten har dock inte rätt att använda bostadshus eller därtill hörande gårdsplaner och trädgårdar, odlingsmark före skörden eller försöksfält inom jord- och skogsbruket.

I fråga om försvarsmaktens användning av fastigheter enligt 1 mom. ska det ingås en muntlig eller skriftlig överenskommelse med fastighetens ägare eller innehavare. Om något överenskommelse inte kan nås, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen besluta om användningen av fastigheten.

Om försvarsmakten på en och samma gång till sitt förfogande behöver få ett vidsträckt område, på vilket finns ett betydande antal fastigheter eller fastigheter med ett betydande antal ägare eller innehavare, kan försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndighet eller den som leder övningen besluta om användningen av fastigheterna. Beslutet kan då delges genom offentlig del-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

För skada som användningen av en fastighet orsakat betalas ersättning enligt gängse pris till fastighetens ägare eller innehavare. Ändring i ett ersättningsbeslut och i ett beslut som gäller rätt att använda fastigheter får sökas genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Oavsett överklagande ska den del av ersättningen som är ostridig utan dröjsmål betalas till den ersättningsberättigade.

givning enligt förvaltningslagen (434/2003).

För skada som användningen av en fastighet orsakat betalas ersättning enligt gängse pris till fastighetens ägare eller innehavare. Ändring i ett ersättningsbeslut och i ett beslut som gäller rätt att använda fastigheter får sökas genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Oavsett överklagande ska den del av ersättningen som är ostridig utan dröjsmål betalas till den ersättningsberättigade. *Ett beslut som gäller användning av en fastighet kan iakttas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten. En tvist som gäller en överenskommelse om användning av en fastighet behandlas som ett förvaltningstvistemål i förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.*

28 §

Regional- och lokalförvaltning samt landskapstrupper

Landet är indelat i militärlän. Staben för ett militärlän är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under arméstaben. *Staben för ett regionalt militärlän och regionalbyrån är regionala förvaltningsmyndigheter som lyder under staben för det operativa militärlänet.* En regionalbyrå är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under staben för ett militärlän. I fråga om indelningen av landet i militärlän och regionalbyråer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

28 §

Regional- och lokalförvaltning samt landskapstrupper

Landet är indelat i militärlän. Staben för ett militärlän är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under arméstaben. En regionalbyrå är en regional förvaltningsmyndighet som lyder under staben för ett militärlän. I fråga om indelningen av landet i militärlän och regionalbyråer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

38 §

Utnämmande till tjänst och förordnande till en uppgift

Presidenten beslutar som militärt utnämningssärende om utnämning av andra än i 1 mom. avsedda officerare och om förordnande av en officer till uppgiften som adjutant för republikens president. Presidenten fattar beslut i militära utnämningssärenden på föredragning av kommandören för försvarsmakten. Besluten kontrasigneras av kommandören

38 §

Utnämning till tjänst och förordnande till en uppgift

Presidenten beslutar som militärt utnämningssärende om utnämning av andra än i 1 mom. avsedda officerare *och av militärprofessor* och om förordnande av en officer till uppgiften som adjutant för republikens president. Presidenten fattar beslut i militära utnämningssärenden på föredragning av kommandören för försvarsmakten. Besluten

ren för försvarsmakten. När ett sådant ärende föredras för presidenten har försvarsministern rätt att vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken.

kontrasigneras av kommandören för försvarsmakten. När ett sådant ärende föredras för presidenten har försvarsministern rätt att vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken.

38 a §

Professorers och militärprofessorers uppgifter och tjänstetillsättning

En professor och en militärprofessor ska bedriva och leda vetenskaplig forskning, meddela därpå grundad undervisning och följa vetenskapens utveckling samt samverka med det övriga samhället och delta i internationellt samarbete inom sitt område.

En professur och en militärprofessur ska ledigförklaras offentligt. En professur och en militärprofessur kan tillsättas genom kallelse utan att den ledigförklaras, när någon som är meriterad kan kallas till professuren eller när den ska tillsättas på viss tid. Till en professur kan genom kallelse utses endast den som obestriddligen uppfyller behörighetsvillkoren.

Utlåtande om behörigheten och meriter hos de sökande och hos dem som kallas till en professur ska begäras hos minst två sakkunniga före tillsättning, om en person utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid, minst två år. I fråga om de sakkunniga ska bestämmelserna om jäv i 27—29 § i förvaltningslagen tillämpas. I Försvarshögskolans instruktion bestäms det om val av sakkunniga samt om deras verksamhet och uppgifter.

Närmare bestämmelser om förfarandet för tillsättning av en professur och en militärprofessur finns i Försvarshögskolans instruktion.

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern för en tjänsteman i militär tjänst är

2) 60 år för chefen för huvudstaben samt i

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern för en tjänsteman i militär tjänst är

2) 60 år för chefen för huvudstaben samt i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tjänsterna som general, amiral, överste och kommodor och, enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet, för tjänstemän i därmed jämfällbara andra militära tjänster; i uppgifter som kräver flygarutbildning är avgångsåldern likväl 55 år i en tjänst som general och 52 år i en tjänst som överste, samt

tjänsterna som general, amiral, överste och kommodor *samt militärprofessor* och, enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet, för tjänstemän i därmed jämfällbara andra militära tjänster; i uppgifter som kräver flygarutbildning är avgångsåldern likväl 55 år i en tjänst som general och 52 år i en tjänst som överste, samt

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ett förfarande för tillsättande av en professur, som pågår när denna lag träder i kraft, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om ändring av 13 och 34 § i lagen om Försvarshögskolan**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen av den 30 december 2008 om Försvarshögskolan (1121/2008) 13 § och 34 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

13 §

Personal

Försvarshögskolans personal innehar tjänster vid försvarsmakten. Vid Försvarshögskolan kan det också finnas personal i arbetsavtalsförhållande. I fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna föreskrivs särskilt.

34 §

Instruktion och arbetsordning

Utöver vad som föreskrivs i 9 § 2 mom. ingår bestämmelser om ordnandet av undervisning vid Försvarshögskolan, om förfarandet för val av studerande, bedömning av studerande och vid behov också om andra studiefrågor i instruktionen som fastställs av kommandören för försvarsmakten. I fråga om behörighet att i instruktionen utfärda närmare bestämmelser om styrningen av den militärvetenskapliga undervisning som meddelas någon annanstans än vid Försvarshögskolan föreskrivs i 10 § 1 mom.

Föreslagen lydelse

13 §

Personal

Försvarshögskolans personal innehar tjänster vid försvarsmakten. Vid Försvarshögskolan kan det också finnas personal i arbetsavtalsförhållande. I fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna föreskrivs särskilt.

Bestämmelser om professorers och militärprofessorers uppgifter och om förfarandet för tillsättning av professorer och militärprofessorer finns i lagen om försvarsmakten.

34 §

Instruktion och arbetsordning

Utöver vad som föreskrivs i 9 § 2 mom. *och i lagen om försvarsmakten* ingår bestämmelser *om förfarandet för tillsättning av professorer och militärprofessorer* vid Försvarshögskolan, *om val av de sakkunniga som avses i 38 § i lagen om försvarsmakten och om deras verksamhet och uppgift*, om ordnandet av undervisning, förfarandet för val av studerande, bedömning av studerande och vid behov också om andra studiefrågor i instruktionen som fastställs av kommandören för försvarsmakten. I fråga om behörighet att i instruktionen utfärda närmare bestämmelser om styrningen av den militärvetenskapliga undervisning som meddelas någon annanstans än vid Försvarshögskolan föreskrivs i 10 § 1 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*

Republikens presidents förordning

om ändring av republikens presidents förordning om fördelningen av behörigheten i militära kommandomål

Given i Helsingfors den _____ 200

I enlighet med republikens presidents beslut, fattat på föredragning av försvarsministern, *ändras* i republikens presidents förordning av den 23 november 2007 om fördelningen av behörigheten i militära kommandomål (1089/2007) 2, 4 och 6 § som följer:

2 §

Befälsförhållande

En krigsman som avses i 45 kap. 27 § i strafflagen (39/1889) är underställd sin militära förman i militära kommandomål.

Chefen för huvudstaben, kommandören för armén, kommandören för marinen, kommandören för flygvapnet och rektorn för Försvarshögskolan är i militära kommandomål direkt underställda kommandören för försvarsmakten.

Kommandören för ett militärlän är i militära kommandomål underställd kommandören för armén. Chefen för en garnison är i detta uppdrag i militära kommandomål underställd kommandören för militärlänet.

Chefen för en militär inrättning, kommandören för ett truppförband och chefen för en annan förvaltningsenhet är i enlighet med sitt underordnade förhållande, om vilket föreskrivs i 28 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten (551/2007), i militära kommandomål underställd chefen för huvudstaben, kommandören för armén, kommandören för marinen, kommandören för flygvapnet eller kommandören för militärlänet.

4 §

Beslutanderätten för kommandören för en försvarsgren.

Kommandören för armén, kommandören för marinen och kommandören för flygvapnet avgör de militära kommandomål som gäller militär verksamhet och förberedelser med tanke på undantagsförhållanden i sina respektive försvarsgrenar och i de förvaltningsenheter som är direkt underställda dem.

Kommandören för armén avgör dessutom de militära kommandomål som gäller militär verksamhet och förberedelser med tanke på undantagsförhållanden i militärlänen.

6 §

Beslutanderätten för kommandören för ett militärlän.

Kommandören för ett militärlän avgör de militära kommandomål som gäller militär verksamhet och förberedelser med tanke på undantagsförhållanden i ett militärlän, en regionalbyrå som inte ingår i ett truppförbands sammansättning, ett truppförband och en landskapstrupp inom armén, vilka är underställda kommandören.

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Republikens presidents förordning

om ändring av 16 § i republikens presidents förordning om militära grader, tjänstgöringsgrader och försvarsmaktens emblem

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med republikens presidents beslut, fattat på föredragning av försvarsministern, *ändras* 16 § i republikens presidents förordning av den 28 december 2007 om militära grader, tjänstgöringsgrader och försvarsmaktens emblem (1490/2007) som följer:

16 §

Behörighet att befordra till militär grad och att förläna tjänstgöringsgrad

I fråga om behörigheten att befordra till officers och specialofficers militära grad samt vissa militära grader för institutofficerare samt att förläna en tjänstgöringsgrad som motsvarar generals militära grad föreskrivs i 40 § 1 mom. i lagen om försvarsmakten.

Tjänstgöringsgraderna för dem som tjänstgör som militärpräster eller militärtjänstemän förlänas av kommandören för försvarsmakten.

Personer som tjänstgör som underofficerare eller som underofficerare i visstidstjänst befordras till militärmästare och förlänas motsvarande tjänstgöringsgrad av chefen för huvudstaben, befordras till överfältväbel och överbåtsman och förlänas motsvarande tjänstgöringsgrad av kommandören för armén, marinen eller flygvapnet eller av försvarsmaktens personalchef. Till fältväbel och båtsman samt lägre militära grader än dessa befordras samt motsvarande tjänstgöringsgrad förlänar kommandören för truppförbandet eller en annan chef för en administrativ enhet.

Civila personer som tjänstgör inom försvarsmakten befordras till militärmästare av chefen för huvudstaben och till överfältväbel och överbåtsman av kommandören för armén, marinen eller flygvapnet eller av försvarsmaktens personalchef. Till fältväbel och båtsman samt militära grader som är lägre än dessa befordras kommandören för truppförbandet eller en annan chef för en administrativ enhet.

En tjänstgöringsgrad som avses i 12 § för en studerande vid Försvarshögskolan förlänas av chefen för Kadettskolan, Markstridskolan, Sjökrigsskolan eller Luftkrigsskolan.

De som hör till reserven och extra reserven befordras till militära grader för manskapet och underofficerare av kommandören för militärlänet. Till de militära grader som avses i 10 § 1 punkten och 11 § befordras kommandören för truppförbandet eller en annan chef för en administrativ enhet.

Denna förordning träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Statsrådets förordning

om ändring av 2 § i statsrådets förordning om indelning av landet i militärlän och regionalbyråer

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från försvarsministeriet, *ändras* 2 § i statsrådets förordning av den 1 november 2007 om indelning av landet i militärlän och regionalbyråer (961/2007) som följer:

2 §

Militärlän

Militärlänen är

1) Södra Finlands militärlän, som omfattar verksamhetsområdena för Nylands, Östra Nylands och Helsingfors regionalbyråer,

2) Västra Finlands militärlän, som omfattar verksamhetsområdena för Österbottens, Birkalands, Egentliga Finlands, Satakunta, Egentliga Tavastlands, Päijänne-Tavastlands och Mellersta Finlands regionalbyråer,

3) Östra Finlands militärlän, som omfattar verksamhetsområdena för Norra Savolax, Södra Savolax, Norra Karelen, Södra Karelen och Kymmenedalens regionalbyråer samt

4) Norra Finlands militärlän, som omfattar verksamhetsområdena för Lapplands, Norra Österbottens, Kajanalands och Övre Lapplands regionalbyråer.

Denna förordning träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om försvarsmakten

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från försvarsministeriet, *ändras* i statsrådets förordning av den 20 december 2007 om försvarsmakten (1319/2007) 7 § 3 mom., 12 § 2 mom. 3 punkten, 14 och 16 § samt *fogas* till 7 § 1 mom. en ny 8 punkt, varvid de nuvarande 8 och 9 punkterna blir 9 och 10 punkter, som följer:

7 §

Försvarsmaktens tjänster

Vid försvarsmakten finns

- 8) militärprofessorstjänster,
9) tjänsten som chefsbibliotekarie, redovisningschef, museichef, provisor, försvarsmaktens assessor, försvarsmaktens överveterinär, generalsekreterare, sprängämnesinspektör och forskningschef,
10) tjänster som veterinär, specialläkare, specialplanerare, specialforskare, tandläkare, handelssekreterare, språkexpert, fastighetschef, bibliotekarie, jurist, läkare, avdelningsföreståndare, avdelningsläkare, avdelningschef, professor, psykolog, socialchef, militärjurist, överläkare vid militärsjukhus, informationschef, dataförvaltningschef, byråchef, forskare, äldre lektor, övertranslator, överläkare och överinspektör.

Officerstjänster är de tjänster som nämns i 1 mom. 1–3 och 8 punkten och militära tjänster de som nämns i 1 mom. 1–8 punkten.

12 §

Särskilda behörighetsvillkor för övriga tjänster vid försvarsmakten

Dessutom fordras

- 3) av professor och militärprofessor vetenskaplig kompetens, undervisningsförmåga

och praktisk förtrogenhet med uppgiftsområdet,

14 §

Titlar

Forskningschefen, generalsekreteraren och avdelningsföreståndaren, som har den vetenskapliga kompetens och undervisningsförmåga som fordras av en professor, kan beviljas titeln professor. Titeln beviljas av den myndighet som utnämner till tjänsten.

16 §

Ledigförklarande av en tjänst

Utöver det som föreskrivs i 38 § i lagen om försvarsmakten, ledigförklarar huvudstaben tjänsterna som försvarsmaktens assessor, generalsekreterare, forskningschef, avdelningsföreståndare, specialläkare, avdelningschef, byråchef, chefsbibliotekarie, sprängämnesinspektör, museichef och specialforskare.

Andra än de tjänster som avses i 1 mom. kan tillsättas utan att de har ledigförklarats. Vid behov ledigförklaras de av den myndighet som avses i 15 § 2 mom. 5 punkten.

Denna förordning träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.